

Til:
Forskningsetisk utvalg i instituttsektoren m/varamedlemmer

Oslo, 29.mai 2017

Referat møte 1-17 i Forskningsetisk utvalg i instituttsektoren

Tid: Tirsdag 23.mai kl 12.30-14.30

Sted: Møterom 8.etg, Næringslivets hus, Middelthunsgate 27, Oslo

Til stede: Christian Hambro (leder), Bente Tange Harbø, Olav Arne Bævre

Forfall: Kristin Rosendal

Sekretariat: Agnes Landstad (referent)

1/17 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak: Innkalling og dagsorden godkjennes

2/17 Godkjenning av referat fra møte 3-16, 29.september 2016

Vedtak: Referat fra møte 3/16 godkjennes

3/17 Ny Lov om organiseringen av forskningsetisk arbeid vedtatt i Stortinget 23.feb. 2017

Kunnskapsdepartementet la 23.sept 2016 frem anbefaling til ny lov om organisering av forskningsetisk arbeid. Loven ble behandlet i Stortinget 23.februar 2017. FFA har avgitt flere uttalelser til lovarbeidet. Vedtatt lov synes nyansert og utviklet på bakgrunn av høringsuttalelsene og komitehøring. Lovforslaget sier at forskningsinstitusjonene har ansvar, skal ha et redelighetsutvalg og skal ha retningslinjer for behandling av mulig uredelighet.

Ny lov gir praktiske implikasjoner for forskningsinstituttene:

1. Instituttene har ansvar for opplæring til ansatte i anerkjente forskningsetiske normer
2. Alle institutter skal fastsette forskningsetiske retningslinjer
3. Alle forskningsinstitutter skal ha redelighetsutvalg – eget eller i samarbeid med andre
4. Instituttene skal rapportere saker om mulige alvorlige brudd på anerkjente forskningsetiske normer til Granskingsutvalget.

Kommentarer:

Veileder i forskningsetikk utarbeidet av FEU i 2015 bør revideres på bakgrunn av lovendringen, både på redelighetsutvalgets sammensetning og rolle, klagerett til Granskingsutvalget, krav om forskningsetiske retningslinjer og prosedyre for håndtering av mistanke om uredelighet i forskning.

Opplæringsansvaret tydeliggjøres i lovteksten. E-læringsmodulen som FEU arbeider med, vil være et godt supplement og tilbud til forskningsinstituttene.

FFA har fått forespørsel fra flere institutter om FEU kan tilby å ta rollen som redelighetsutvalg for institutter som ikke finner det hensiktsmessig å ha et eget redelighetsutvalg selv eller i samarbeid med nærliggende forskningsinstitusjon. Erfaring tilsier at instituttene har svært få redelighets saker så langt. Økt oppmerksomhet på forskningsetiske problemstillinger vil likevel kunne gi flere tips og saker til et redelighetsutvalg enn det en har sett hittil. FEU diskuterte om dette er en rolle en ønsker å ta, og i så fall på hvilke premisser:

- Erfaring er at etablering av redelighetsutvalg og etikkombud i seg selv utløser flere henvendelser/saker til utvalget pga økt oppmerksomhet om forskningsetiske problemstillinger og økt tilgjengelighet til et mottaksapparat/rådgivende apparat.
- De fleste forskningsetiske problemstillinger har elementer personalkonflikter i seg og bør løses på lavest mulig nivå og nær de som eier saken.
- Habilitetsproblemstillinger er sentralt og må håndteres på lavest mulig nivå.
- FEU lager eksempel på mandat til redelighetsutvalg og oppfordrer instituttene til å etablere redelighetsutvalg enten internt eller mellom noen nærliggende institutter.
- FEU kan formidle informasjon mellom instituttene om hvordan dette organiseres i ulike institutter
- Flere utvalgsmedlemmer er skeptisk til at FEU skal tilby å ta rollen som redelighetsutvalg for institutter som ønsker det. Nærhet og fagspesifikk kompetanse er viktige begrunnelser, samt at volumet av saker må forventes å øke når tilbudet er til stede.
- FEU bør først sjekke av med instituttene i hvilken grad det er ønskelig å benytte FEU som redelighetsutvalg, eller om en ønsker å etablere egne redelighetsutvalgt intern i instituttet eller i samarbeid med nærliggende forskningsmiljø. En forespørsel må poengtere at ev bruk av FEU i en slik rolle, vil medføre kostnader for instituttet.

Departementet arbeider med en forskrift med nærmere regler om oppnevning og saksbehandling i komiteer og utvalg. Forskriften vil omtale de nasjonale forskningsetiske komiteene og kommer på høring før sommeren, med frist trolig medio september.

- FEU vil gi høringsuttalelse til forskrift.

Nye nasjonale forskningsetiske komiteer skal oppnevnes med virkning fra 1.1.18.

Oppnevning gjøres av KD etter forslag fra Forskningsrådet. Agnes innhenter kriterier fra NFR før FEU identifiserer aktuelle kandidater.

- FEU vil foreslå aktuelle navn fra instituttsektoren.

Vedtak:

1. *Sekretariatet bes utarbeide forslag til revidert Veileder for forskningsetisk arbeid til neste utvalgsmøte innen 1.aug.*
2. *Sekretariatet avklarer i løpet av juni ev ønske om at FEU skal tilby rollen som redelighetsutvalg i institutter og fremmer ev saken for diskusjon i FEU når behovet er avklart.*

4/17 Status for e-læringsmodul etisk dilemmatrening

Ny lov om organisering av forskningsetisk arbeid tydeliggjør opplæringsansvaret. E-læringsmodulen som FEU arbeider med, vil være et godt supplement og tilbud til forskningsinstituttene. I påvente av at e-læringsmodulen blir ferdigstilt, bør alle casene sendes i epost til instituttene slik at de kan benyttes i intern opplæring.

Vedtak:

Sekretariatet bes arbeide videre for å implementere e-læringsmodul for forskningsetisk dilemmatrening for instituttene. Ev kostnader søkes finansiert eksternt. Dilemmacasene sendes i mellomtiden ut i nåværende form til instituttene.

5/17 Orientering fra Olav Arne Bævre: NIBIOs nye etiske regler

Olav Arne orienterte om arbeidet med NIBIOs nye etiske regler.

Dokumenter fra NIBIO deles som inspirasjon for andre institutter, se vedlegg.

6/17 Orienteringer og rapportering på oppfølging fra møte 3-16

- Tove Håpnæs er nytt etikkombud i Sintef fra 1.1.2017 og vil gjerne gå inn som støtte i sekretariatet for FEU.
- Annelise Chapman har gått ut av FEU fra 1.1.2017. Styret oppfordres til å oppnevne et nytt medlem til FEU.

7/17 Aktuelle saker og dato for FEU møte 2/17

- Høringsuttalelse til forskrift til Lov om organisering av forskningsetisk arbeid (frist medio sept)
- Forslag til medlemmer til de nasjonale forskningsetiske komiteene (frist primo okt)
- E-læringsmodul for dilemmatrening
- Forslag til tidspunkt: 9.oktober kl 12.30-15.00

8/17 Eventuelt

Ingen saker til eventuelt